

Aktív szervezetek viruló magyar közösséggel

A horvátországi Pélmonostorra (Beli Manastir) látogattunk el, hogy beszéljünk a magyar kisebbség helyzetéről, és megnézzük a Horvátországi Magyarok Központi Könyvtárát.

A helyi könyvtárban dr. Lehocki-Samardzic Anna, az MTA eszéki székhelyű Glotta Nyelvi Intézetének elnöke, Nyári Denisz, a Zrínyi Magyar Kultúrkör elnöke és Rabbi Zsolti, a Horvátországi Magyarok Központi Könyvtárának vezetője várt bennünket.

Lehocki-Samardzic Anna azzal indította beszélgetésünket, hogy úgy véli, a közösségük jelenleg virul, ezért sokat is tesznek. Ezt egy példával is alátámasztotta: a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózatban az eszéki kutatóállomás a legaktívabb. Hozzátette azt is, hogy sok intézmény is alakult az elmúlt időszakban, az oktatási vertikum is megvan ehhez az óvodától egészen a felsőoktatásig. A tízezres magyar közösségnek ez egy óriási teljesítmény. Azt is kiemelte, hogy a már említett intézményeket az elérhető horvát forrásokból tudják működtetni, viszont a magyarországi pályázatok is sokat segítenek.

Rabbi Zsolti ezzel egyetértett, és hozzáfűzte: úgy érzik, most valóban összeállt a kép, Magyarországról eddig is sok segítség érkezett, és a horvát jogszabályok nem csupán a magyar, de a többi kisebbség helyzetét is biztosítják.

„A többség talán el is várja tőlünk, hogy jelen legyünk, mondhatom: természetes, hogy a magyarok jelen vannak a közéletben vagy épp a felsőoktatási intézményekben. Negatívumokat nem tudok említeni. Nem csupán, hogy megvannak a jogaink, hanem tudunk is vele élni!”
– hangsúlyozta Lehocki-Samardzic Anna.

Rabbi Zsolti szerint abszolút nem hátrány ma magyarként Horvátországban élni. A felvetésre, hogy érezhetően aktívak a magyar közösséghez tartozó civil szervezetek, Lehocki-Samardzic Anna elmondta: fontosnak tartják a mindennapokban is ápolni a kultúrájukat, a hagyományokat, és ez nem csupán nekik fontos, hanem azért is, hogy kifelé mit mutatnak erről.

Nyári Denisz hozzátette, hogy az általa vezetett, 2015-ben alakult Zrínyi Magyar Kultúrkör is e szervezetek közé tartozik. Elmondása szerint a kultúrkör megalakulásának céljai között szerepelt, hogy tudományos tevékenységet végezzenek, így több könyvet is kiadtak már. Folyamatosan tartanak filmvetítéseket, előadásokat Magyarországról meghívott előadókkal. Az elmúlt évben vendégül látták egy beszélgetésre a Pécssett élő Horváth Viktor író, aki korábban az Európai Unió Irodalmi Díját is megkapta. Nyári Denisz szerint az elmúlt év csúcspontja volt számukra az Országos Széchényi Könyvtárral (OSZK) kötött megállá-

podás a Szlavóniai Magyarok Újságjának digitalizálásáról. Ennek kapcsán elmesélte, hogy a doktori disszertációjához keresett forrásokat Budapesten, a Magyar Nemzeti Levéltárban és az OSZK-ban, ekkor fedezte fel az 1908-ban indult Szlavóniai Magyar Újságot, amely az Osztrák–Magyar Monarchia idején jelent meg eszéki magyar lapként. A megjelent évfolyamok közel 5000 oldalát nagy munka volt digitalizálni, de szerinte még nagyobb feladat lesz ezeket feldolgozni a kutatásokhoz, amelyek érintik a horvátországi magyarságot, a nyelvet, a történelmet és a nemzetközi kapcsolatokat. Az újság digitalizálása lényegében az első lépése volt a kutatásnak, hiszen így teljesen hozzáférnek a megjelent 11 évfolyam lapszámaihoz. A Zrínyi Magyar Kultúrkör elnöke elmondta azt is, hogy a tevékenységüket Horvátországban segíti az országos kisebbségi tanács, de évente nyernek

„Kiemeljük, hogy tisztában vagyunk a digitális világunk új lehetőségeivel, de a kézbe vehető könyvek mindenki számára továbbra is maradjanak fontosak a jövőben”

támogatást a Bethlen Gábor Alaptól is. Jelenlegi kutatásuk egy 19. századi szentlászlói (laslovói) napló, amelyet egy horvátországi magyar írt, aki részt vett az osztrák-olasz háborúban, és abban az időszakban készítette emlékiratait. Ezt tervezik kiadni, illetve hozzá kapcsolódó tanulmányokat is megjelentetni, ezzel is megmutatva, hogy a kicsi közösségük ilyenre is képes.

„Nem csupán, hogy megvannak a jogaink, hanem tudunk is vele élni”

„Azt vettük észre, ha megjelentetünk például egy új kötetet, azt nagyon értékeli a közösségünk, és nem csupán a miénk. Akkor az érdeklődés a többség részéről, hogy az összes rendezvényünket tolmácsoljunk kell. Ez egy nagyon erős üzenet, nem csupán nekünk, hanem kifelé is”
– mondta beszélgetésünk végén Lehocki-Samardzic Anna.

Látogatásunk második felében Rabbi Zsolti könyvtárvezetővel beszélgettünk a Pélmonostori Városi Könyvtár jelenéről.

Fotó: Facebook

Beszélgettünk kicsit a pélmonostori könyvtárról, illetve a Horvátországi Magyarok Központi Könyvtáráról.

A magyar kisebbség a könyvtár életében mindig jelentős szerepet játszott. A dráva-szögi könyvtárak múltja a 19. századig nyúlik vissza. Vörösmarton volt az első. A könyvtári hálózat a 20. század közepén formálódott, ekkor a legnagyobbtól a legkisebb falvakig volt mindenhol könyvtár, 17-18 településen. A horvát honvédő háború után alakult járási feladata lenne, hogy könyvtárakat tartsanak fenn, de sajnos ez nem valósul meg, így a könyvtárosmunka ebben a térségben lényegében ránk hárul. Ezt nem hátrányként éljük meg, hanem inkább ellenkezőleg, még aktívabbak vagyunk a munkában, hogy minél több lehetőséget nyújtsunk az olvasóknak. A helyzeten igyekszünk úgy javítani, hogy a településeken a helyi oktatási intézményekkel, óvodákkal, iskolákkal va-

gyunk kapcsolatban, és nyolc helyen van letéti állományunk az intézményekben. Azt fontos kiemelni, hogy ezek olyan helyszínek, ahol a magyar gyerekek nagyobb létszámban vannak jelen, így itt a magyar nyelvű olvasnivalóhoz könnyebben hozzáférhetnek. Az intézményekbe kihelyezett állományokat 2-3 havonta frissítjük, és ekkor nem csupán könyveket vizsgálunk, hanem valamilyen könyvtári foglalkozást is tartunk a gyerekeknek. Ezek után nagyon sok pozitív visszacsatolást kapunk tőlük, ami sokat jelent a kollégáknak. A Horvátországi Magyarok Központi Könyvtára nálunk egy státuszt jelent, jogilag a Pélmonostori Városi Könyvtáron belül működik. Ez nem jelent „könyvtárt a könyvtárban”, nem vagyunk külön jogi személy. A városi könyvtár állománya nagyjából 74 ezres, ebből 8 ezres a magyar nyelvű gyűjteményünk. Azt meg-

említem még, hogy Horvátországban tíz kisebbségi központi könyvtár létezik, például olasz, osztrák, szlovén.

Magyarországi könyvtárakkal, szakmai szervezetekkel milyen a kapcsolatuk?

Az említett státusz segíti könyvtárunk tevékenységét a határon túli kapcsolatok építésében. 2007-ben indult a „Könyvtárosok vendégségben” kezdeményezés, amely a kecskeméti Katona József Könyvtár és a Pélmonostori Városi Könyvtár – Horvátországi Magyarok Központi Könyvtára között jött létre, később további települések, Baja, Mohács, majd a szabadkai kollégák is csatlakoztak ehhez. Amikor a találkozóink vannak, akkor a magyarországi könyvtároskollégák magyar nyelven tartanak foglalkozásokat a már említett nevelésioktatási intézményekben. Ezek az alkalmak egyébként szakmai tapasztal-

atcserek is a könyvtárosok között, és persze év közben is folyamatos közöttünk a kapcsolattartás.

Milyen rendezvényeket, közösségi programokat, szakmai eseményeket emel ki az utóbbi időszakból?

Elsőként egy nagyobbbat mindenképp. 2022-ben rendeztünk meg egy olyan könyvfesztivált, ami nagy vállalásunk volt. A programok változatosak voltak, zenével, színházzal, de fontos, hogy minden a könyvekre alapult. Nagy erőbefektetés volt a részünkről, jó lenne folytatni, de sok mindennek össze kellene állnia, hogy egy következőt megrendezzünk. Korábban évente kétszer tartottunk továbbképzéseket magyarul, ezekben az OSZK Könyvtári Intézetével is együttműködtünk. Jó a kapcsolatunk az Informatikai és Könyvtári Szövetséggel és a Magyar Könyvtárosok Egyesületével is. Konferenciákra is rendszeresen járunk.

A fiatal olvasók bevonása miként történik Pélmonostoron? Milyen tapasztalataik vannak e téren?

Vannak könyvtárbemutatóink, ezeket fontos kiemelni. A Horvát könyv hónapja elnevezésű országos rendezvény október közepétől november közepéig tart minden évben. A könyvtárak ebben az időszakban a legaktívabbak, rendszeresen vannak csoportjaink különböző oktatási intézményekből, óvodákból is. Akik ekkor érkeznek, ingyenesen iratkozhatnak be nálunk. Az óvodákban a nagycsoportosoknak 3-4 hónapon át tartunk foglalkozásokat a könyvtárban. Ami lényeges ebben, hogy ezek szombatoként zajlanak, és a szülők hozzák el a gyerekeket. Ebbe a folyamatba az óvoda nincs bevonva, tehát a szülő dönti el, hogy fontosnak érzi-e, hogy elhozza a foglalkozásra a gyermekét. A mostani, év eleji időszakban elég nagy létszámmal, 26 gyerekkel foglalkozunk. Azt minden korosztálynak – legyenek fiatalok vagy idősebbek – hangsúlyosan kiemeljük, hogy tisztában vagyunk a digitális világunk új lehetőségeivel, de a kézbe vehető könyvek mindenki számára továbbra is maradjanak fontosak a jövőben.

Szeifer Csaba